idem intelligo de psumptione et suspi
tione qua habet iudex ut iudex contra
accusatum et de tali suspitione loqtur
lex ff de penis l absentem et ibi dic glo
ne quis ex psumptione no dapnari et ita
sentit q suspitio sit psumptio Item de
tali suspitione loquitur lex ff de qom
bus l i ita pn ibi cu suspecti rc et i
s primo l et in scdo dco Est autem et ho
minis suspitio de qua loquitur ff de ac
qre poss l clam possidere in pn ff de
qdi ob cam da l cum fiunt que qdem
hois suspitio non est illud inditium
de quo h no Scio tamen q ytalici utu
tur hoc vocabulo quia dicit q est p
sumptio violenta Unde dicit lex muni
cipalis bonon q nullus ponatur ad to
dolum nisi in certis casibus in quibus
potest quis poni ad tondolum sive ad
tormenta si sunt contra ipm violete
psuptiones Que ergo dicuntur viole
te psuptiones Ro magna indicia que
sunt minus inditijs indubitatis et plo
inditijs simplicibus ex quibus pcedi
tur ad tormenta ut dictum unius tes
tis cum fama publica vel dicemq pre
suptiones violentas indicia ex quibus
pceditur ad tormenta Nam et illa di
cuntur manifesta argumenta Deo gratias
Amen

Explicit Tractatus de Fama et Indi
tijs cpositus p dnm Thoma de pip
ato de Bononia

Tractatus comissariorum

In xpi nomine Amen Incipit Tracta
tus comissariorum et seu fideicomiss a dno
Jacobo de Arena copilatus

Quia comissa
riorum freques et utilis est
Tractatus Ideo de hijs hoc
ordine censeo fore tractan
dum vz ut primo videamus Unde dicatur
comissarius Scdo quis possit ordinari
Tercio quis ordinare Quarto q sit eius
officium in pn quod i medio qd i fine

Commissarius aut dicit gna
liter quilibet cui aliqd geren
dum comittitur ut ex ipius no
minis ethimologia itelligere
licet ut ar C de offi psi l i in fi ff de
bo da l divus C de epi et cle l decerni
mus C de defen civitati l i in aut de de
fenso civi i pn in isti de tutel ita pn
i Insti de donac s est et aliud i usu at
loquendi comissariu spalr appellamus
et itelligimus eum in cuius fide maxime
pie relictorum dispositio seu distributio
comittitur q usus loquendi imutandus
est ut ff de verbo sy amiculus et ff de
fundo instructo cum delamois s asinam
ff de leg iijo non aliter pot aut et execu
tor ultime voluntatis appellari ut ap
pellatur ex de testis c tua nobis

Quis possit ordinari Rubrica

Ordinari potest quilibet qui no
potest a iure coi repelli quippe
oia intelliguntur de iure cuiqs
concessa nisi repiantur phibita
ut ff ex qui ca ma l nec no s q eis ff
de pc mutuis ff de testi l i C de religi
sitativas et de iure dotis nulla lege Su
per hijs potest queri nunquid servus pot
esse comissarius et videtur q sic q lex i
distincte dicit q is debet disponere et dis
tribuere qui electus fuerit a testatore
ut C de epi et cle nulli s et siquidem
et ar ff de ali et ci l pcanime s diversa
et ar in aut ut liceat ma et avie s i
Cum gn l pdita sit indistincte idistincte
erit intelligenda ut ff de offi psi l iij
ff q me ca l metu s animadvertendum ff
q infra etc l iiij ff de public l de prio
C de hed vel act ven l fi ff qui et a q
ma no fi l pspexit Item quia legatum
ad pias causas relictum in facto et no
in iure consistit et ideo videtur in servum
cadere posse ut C de capi dim l fi ff de
ali et ci le l servus Insti de sti servo s sed
cum factus ff de qdi et demo qui hedi
ff de verbo obli l stip ista s hij Item
cum talis dispositio seu distributio sit
in pietate consistens non debet esse i
ea psonarum exceptio ut ar in aut

de monachis ſ. i. et ex. de depoſi. c. ſi. Item quod ſeruus ad negotia gerenda procuratoris ſumit officium ſicut et hic aſſumet et officium commiſſarii ut ff. de procur. l. ſeruus ſ. imp(u)m et ff. de exerci. l. i. ſ. tutus et de inſti. ſed et ſiquis ſ. pri. Econtra uidetur quod non quod ſeruus nec tutor nec arbiter nec arbitrator eſſe poteſt ſic de ſili(o) nec ultime voluntatis executor ſiue diſtributor uel diſpoſitor ut C. qui ui da. poſ. in ſeruili ff. de ar. pedius ff. de verbo. ſign. illa verba

¶ Item cum commiſſario competat actio contra heredem voluntati defuncti parere nolentem ut C. de epi. et cle. l. nulli et ff. de ali. et ci. leg. alio et ſeruo nulla competat actio nec ſit in iudicio ut C. de iudic. ſeruus ff. ſi quis caut. quoties in hac queſtione dicendum eſt quod ad hoc officium eligi non poſſit utpote ad illud explicandum ar. ff. de mu. et hono. l. ut gradatim ſ. ſed ſi lege C. de ſacro ſanc. eccle. l. quibus per textum. Item cum facultas diſponendi a iure competit electo a teſtatore ut l. illam nulli quoniam in ſeruum non cadit qui iure ciuili capitem non habet ut ff. de teſtib. l. qui teſto ff. de regul. iur. quod attinet et ar. ff. de condi. et demo. intercidit

¶ Item quid in pupillo? Reſpondeo non poteſt eſſe commiſſarius ut ff. de arbi. ſed ſi in ſeruum ſ. ſed neque; non enim habet animi diſcretionem ut in inſti. quibus eſt permiſſum facere teſta. ſ. item impubes et ideo iura ſapientum perſtructare non debet ut C. de teſta. in l. ſi fieri enim conſilium eſt parum firmum ut ff. de ſeruis expor. ſi minor et ff. de mi. iudici. l. ſi. ar. in aut. de nup. ſ. eſt quoque circa fi. Item ar. ad hoc C. de leg. tu. l. fi. et ff. de iur. iur. qui iuraſſe C. de fal. zo. l. i. ar. tamen contra ff. de inſti. ſed et ſi quis ſ. fi. et ff. de l. cum mandata et ff. de exerci. l. i. ſ. cum

¶ Item quid in muto furioſo et ſurdo? Reſpondeo poteſt idem dici ar. ff. de arbi. ſed ſi ſeruum ſ. ſed neque et ff. de tutel. l. i. ſ. fi. et ff. de leg. iii. l. plt. et l. fi.

¶ Item quid de muliere nunquid poterit eſſe commiſſaria ar. l. fi. Item ipſius mulieris uarium lubricum et momentaneum reputatur conſilium ut C. de inoffi. teſ. l. filia C. de inſti. et ſubſti. reprehendenda C. de ſpon. l. iii. ex. de verbo. ſig. c. frequens ſ. teſtes ar. pro hoc ff. de ſta. ho. in multis ff. de poſtu. l. i. ſ. ſexum. Item quod non uidetur poſſe agere ſiue eſſe in iudicio ex hac cauſa quod uidetur eſſe neceſſarium ut C. de epiſ. et cle. l. nulli C. de procu. alienam et l. quia abſente ff. de procur. feminam et l. neque femina et ita tenet dominus Iacobus de Aurelianis quod mulieres non poſſint eſſe executrices. Sed contra uidetur quod ſic nam tutela cura item cura bonorum in femineum ſexum cadit ut in aut. ut matri et aui. debi. quod creditur in aut. de here. que ab inteſta. ſ. ſancimus et in aut. ut liceat ma. et auie ſ. i. Item ar. ad hoc ff. de exerci. l. i. ſ. cuius ff. de inſti. ſed et ſi quis ſ. parui. Item quod mulier poteſt eſſe arbitratrix ut extra de iur. iur. c. quintauallis. Item ar. ad hoc extra de confirma. utili vel inutili c. cum dilecte. Item ar. ad hoc ff. de neg. geſt. l. ii. ſ. alterius et eo ti. l. ſi filius. Item et mulier ſepe exploratur conſilium ut in aut. ut iudices ſine quodam ſuffragio ſ. cogitatio et ar. C. de epiſ. et cle. cum qui in fi. et C. de inſti. et ſubſti. l. iii. Item quod non eſt prohibitum quaſi conceſſum ut ſupra dictum eſt immo ſatis eſt expreſſum ff. de alimen. lega. l. filio ſ. mater

¶ Item quid de monacho uel alio religioſo nunquid poteſt eſſe commiſſarius et uidetur quod non cum pro mortuo reputetur ut C. de epiſ. et cle. l. deo nobis et in aut. de nuptiis ſ. diſtrahitur et C. de monachis ſ. illud. Item quod tutela cura et procuratio eis interdicitur ut in aut. de ſanc. epi. ſ. deo et ſ. illud illa ratione ut a miniſteriis non vacent diuinis ut C. de epi. et cle. l. omnes et l. generaliter et in dicto ſ. illud eadem quoque ratione uidetur quod non debent officium commiſſariorum exercere ar. ff. de leg. ſena. conſul. nam ut ait et ff. de neg. geſt. ex facto et ff. ad l. aquil. illud. Sed cum hoc ſit pietatis opus ut in aut. coll. ti. ſ. ſi quis autem et duobus ſupra tibi et C. de epiſ. et cle. nulli uidetur quod illud poſſit ſubire ut ar. C. de ſacro ſanc. ec. l. ad inſtructionem et C. de preſul. domus aug. l. abſit et ſic ſe habet conſuetudo que eſt ſeruanda ut ff. de leg. et ſe. conſul. l. de quibus et C. de emanc. li. l. fi. Item uidetur expreſſum ex. de teſtib. c. cum nobis

¶ Sed quid ſi electus eſt commiſſarius qui eſſe non poſſit quid fiet? Poteſt dici quod non diſponetur ar. C. de contrahen. empt. l. fi. ff. de verbo. obli. ſi quis arbitrium ff. de ar. pedius et l. in compromiſſis. Vel poteſt dici quod perſone adiectio ſit nulla ſed relictum pro anima non uitietur ut utile per inutile non uitietur ut ff. de verbo. obli. l. i. ſ. plt. et ff. ſi certum pe. l. certi condictio ſ. quoniam et ſic uitiabitur inutilis adiectio et non uitiatur ar. in inſti. de leg. ſ. fi. et de here. inſti. ſ. impoſſibilis. Et hec vera ſunt cum teſtator dixit pauperibus vel pro anima mea relinquo centum in diſpoſitione talis. Sed ſi dixit lego tali centum et uolo quod tantum pro anima mea diſtribuat et eſt capax legati idem dico. Sed ſi non eſt capax uel legatum non habuit poteſt diſtingui aut eſt in primo non ſcripto et tunc non valet ut C. de caduc. toll. ſ. in primo aut caducum vel in cauſam caduci et tunc valeat ut in ſ. ſecundo et in ſ. nouiſſimo et ff. de uſuf. l. ſi ab eo vel fauore pietatis poteſt dici diſtincte

ualere ut ar. ff. de fideico. lib. l. si uo
§ si pro non scripto cum sciut gerere et dis
ponet epus qui disponit cessare ordi
nario disponente ut in aut. de eccle. ti
tulis § si aut et ex. de testis c. nos quide
¶ Item quid si electus est ydoneus et
non vult se intromittere de officio nu
quid compellitur Respondeo non ut ff. de cu. bo. da.
l. y et in aut. ut liceat matri et auie § i
et ar. C. qui nu. tu. offo fungi pot. aut
matri et ff. de arbi. l. y et C. de comm
emp. l. fi. ibi noluerit vel non potuerit
etc. et in insti. de excep. § i. Sed quo ex
testo sibi contingente defraudabitur
ut in aut. de ecclesiasticis titulis § sin
aut potest debitum bonorum subsidium ut in
aut. de hed. et falc. § si vero reliquos
et ar. C. de leg. si legatarius et de fidei
comis. l. fi. et ff. de excu. tu. l. tutor § i
et l. nesemus § fe et l. s. ff. de iure pu
si quis tutor ff. de leg. iii° etiam partis
ar. tamen est quod non admittatur C. de leg.
l. ab administratione Item compellatur
est ar. ff. de mu. et ho. si quis magistratus
ff. ad tercul. l. i § quid si non compulit

¶ Quis eos possit ordinare Rubrica

Commissarius aut ordinari pt
a testatore uel a iure de tali co
missario ordinato a testatore
loquitur ut C. de epi. et cle
nulli in aut. de eccle. titulis § si quis
autem ff. de ali. et ci. le. l. petitione et l.
alio et l. a filio § mater et ff. ad treb. li
tinus et ar. in aut. ut liceat ma. et auie
§ i. Iam ergo non est questio de pupil
lo et alys qui testari non possunt quod ab eis
ordinari non potest ut ff. quibus non est
permissum facere testa. § i et § item i
pubes et alys § eiusdem tituli et in i
fi. ff. de iur. co. l. diuus § codicillis et
de leg. i° l. y Iure aut longobardorum pos
sunt ut in lombarda de prohibita aliena
l. i.

¶ Quod sit officium commissariorum in piis Rubrica

Nunc de officio commissary est vi
dendum equidem officium eius
est in principio facere inuen
tarium de hys que ipsius dist
butione relicta sunt ut C. de epis. et cle
nulli § si aut et in aut. ut cum de app
cognio. § si vero et ar. ff. de bo. au. iud. p.
l. p. et de uentre in poss. mitt. l. i § eli
gitur in fi. § C. de epi. audi. l. decreatio
nibus et C. de bo. pos. seu damnia l. si
quis in terra fu. l. fi. § fi. et de admi
tu. l. tutores Item curabit se bona fide
disponere que eius dispositioni sunt re
licta ut in aut. ut hys qui phi. re. in
se ob. § fi. et ar. C. de epi. audi. l. decre
ationibus et de tu. fu. l. fi. § fi. et C. de

donat. l. plt. nisi auctoritas pt aliud dicere
persuadeat ut quod esset epus ut C. de epis.
et cle. l. presbiteri aut si iudex secul. se
cuius sit esset alterius dignitatis ut decla
l. decreationibus Querit Iacobus Buzet.
hoc idem circa quod distiguit aut queritur
de executore legiptimo ut est epus aut
testario ut est ille qui dedit testor si de
legiptio dico quod debet satisdare si de tes
tamentario semper intelligendo de iudo
ministro distiguo aut conditio eius ea
dem est que fuit tempore conditi testi aut mu
tata Si conditio eius eadem est quia tunc
erat diues et nunc est diues satisdare non
tenetur ar. l. i ff. de admi. tu. al. de satis
tu. circa pri. si eius conditio est mutata
ut quod tunc erat diues nunc est pauper
tenetur satisdare ut ff. de anna. le. l. li
bertus § largius Ia. de Buzet ¶ Sed nu
quid satisdabit et videtur quod non ut est ar.
in insti. de satisda. tu. circa pri. et C. de epi.
au. l. decreationibus et C. de testo. in l.
testo. et C. de tu. vel cu. qui satisdet l. ne
bium et de cur. fu. l. fi. Item pro hoc quod
non satisdet fac ff. si cum etc. Speculator
in speculo in Rubrica et titulo de executore
ultime volutatis circa fine per mediam co
lupnia in versi. quid si epus etc. sic dic. vz
¶ Quid si epus in cuius dyoc. testor de
cessit cepit agere et distribuere postea
vero comparet epus loci unde originem trax
it queritur quis cui preferetur dixit Rob.
quod cum uterque habeat potestatem a iure l. nl
li neuter alteri prefertur ad instar contu
torum C. de adm. tu. l. sancimus i. non quod per
primum legittime factum est retractabit
propter alterius cognitionem C. de fideicomis
li. l. y. ff. de itinere actuque priua. l. y C.
de contra. tu. l. neque et vide b. v. Sed numquid
ubi plures In eodem ti. v. Sed quid si fu
erit natus in una ciuitate in alia vero
domicilium habebat quando decessit Respondeo dixit
ar. et h. utrumque epm habere auctoritatem
al. potestatem exigendi et distribuendi
ff. ad municipal. l. fi. et l. eos § celsus
et l. assumptio et l. municipes et l. incola
ff. de senat. l. senatores ar. con. ff. de v.
bo. sig. l. prouinciales Aly dicunt ipsum
in cuius ciuitate vel dioc. domicilium
habebat si suum transtulerat habere huius
potestatem l. nulli et eo. ti. si quis in
nomine et § si quis aut unum in fine
et in pall. l. prouinciales ff. ad municipa
les non itaque et l. domicilium et l. eius
qui § primo et nisi in loco originis sunt
facultates illius ar. ff. ubi pe. tu. l. tria
ff. de tu. et cu. dan. ab his l. i in fi. In eo
dem ti. v. Illud etiam queritur in quod tempus
habeat executor testoris exequi volu
tatem et perducere ad effectum Respondeo secundum
qualitatem iniuncte executionis id consi
derari debere ut vz quod quandoque fiat infra

quinque anos quinque vero infra annum a die
qua res distribuendas accepit computan
dum quod patet quia post annum inde te
netur reddere rationem ut in pall' nulli s.
aut aut vel computabitur a die facte mo
nitionis per episcopum de exequendo in auth.
de ecclesiasticis titulis s. si aut qui fa
cere et de hered. et falc. s. si quis vero no
implens et s. illud ex. de testa. c. nos q
dem vel dici potest et melius quod impiis
voluntatibus infra sex menses ab in
sinuatione testi numerandos quod si forte
ulterius distulerit fructus et omne le
gatum distribuere cogetur ut in auth.
de eccle. ti. s. si aut legatum vel forte illi
sex menses computabuntur a tempore bi
ne monitionis que habet fieri executori
ut in eo s. si aut. sicut in legatis solue
dis annus computatur heredi non solum
a tempore adite hereditatis verum etiam
a tempore admonitorii decreti ut in pall'
s. illud Sunt etiam qui dicunt quod cum hoc tempus
sit a iure determinatum episcopi vel iudicis secu
laris arbitrio relinquitur statuendum ex. de deci
c. i. de offi. dele. de cau. ff. de iur. deli. l. i.
in fi. possem et dici quod si primo et 2o monitus
differat exequi non sit ultius expectandus
ut in pall' s. si autem quis facere nec et si continue
ti constet episcopo de malitia eius nolentis
exequi sit nec manifeste contumax expecta
dus est nec ei est altera dilatio danda
extra de iudic. c. i. C. de tempor. appl. l. fi. ex.
de pari. c. constitutis xviii di. si quis
de hoc v. quod si unus ex ¶ Quid si ex
ecutor a testatore datus ad distribuendum
aliqua inter pauperes aliquid de bonis suis in
exequendo officium illud expendit nunquid
hoc deducetur de bonis et hereditatis defunc
ti in quibus datus est executor ar. quod sic
C. de epis. et de l. nulli vers. ita tamen
ut ibi ne humanitatis contemptu relic
te pecunie erogentur ubi innuitur quod episcopus
qui substituitur in locum eius que de
functus deputaverat facturus erat ex
pars de hereditate unde idem dicendum
erat in eo qui fuit a testatore deputa
tus cui episcopus succedit ar. ff. si quis caut.
l. si cuius s. qui iniuriarum ¶ Sed nun
quid commissarii quibus per testatorem est at
tributa potestas vendendi de rebus suis
pro exequendis legatis possint ven
dere de rebus testatoris et ponere manu
ad quam rem maluerint videtur et non
C. quando decreto opus non est l. predium

¶ Et sic finitur iste Tractatus
¶ Deo gratias

¶ Tractatus quartarum

In xpi nomine Amen Incipit Tractatus
domini dini de Mugello legum doctoris qr
tarum etc.

QVartarum
Alia est debita iure natu
re Alia iure institutionis
que falcidia nuncupatur
alia trebellianica dicitur Alia que ex
constitutione divi pii debetur Alia est
que generale nomen retinet et in plures
quartas dividitur Iuris nature compe
tit illa que liberis debetur ut ff. unde
liberi septo heirede s. nam sic et extra de
testis c. raynutius v. quia vero et c. ra
naldus v. ar. summa ibi tertia partem
iure nature etc. et v. utique in portione et C.
de inoffi. do. si totas et de inoffi. testa. l.
parentibus et in corpore aut. ut cum de appl.
cogno. s. causas et hec olim erat quarta ut
C. de inoffi. te. cum queritur hodie triens
si quatuor sunt vel pauciores Si vero
sunt quinque vel plures tunc est semis ut
in aut. de trie. et semiss. s. i. que autem
est signata supra l. cum queritur et incipit
novissima et hec quarta debet esse extra
nea ab omni onere et conditione et temporis
prorogatione ut C. de inoffi. testa. l. cum no
et l. quinque in prioribus et l. imp. et in
aut. de testi. et ea que pa. s. quia vero
et in hac quarta computantur omnia que
profecta sunt de bonis defuncti ut C. de
inoffi. tes. l. quoniam novella et l. si quando
s. generaliter et C. de coll. l. pen. pt. dona
tionem simplicem et fructus patrimoni
ales nam in rebus principalibus debet
esse iure ut C. de inoffi. te. l. scimus et l. si
quando s. fi. quod intellige secundum distinctionem ibi
positam Item olim sufficiebat hanc
quartam tertiam vel semissam quoquomodo re
licti titulo ut in predicta aut. novissima
hodie ut excludatur querela inofficio
so relinqui debet iure institutionis ut in
aut. ut cum de appel cogno. s. aliud quoque
capitulum et s. scimus et sic illa novis
sima aut. que est de trien et semis cor
rigitur per illam aut. ut cum de appel cogno.
s. aliud et l. scimus quod quidem de plano
concedunt vel cum legittima correctio
sit vitanda usque ad sanguinis effusione
ut ar. C. de testis l. scimus et de appel pri
mus in fi. ar. in aut. de armis in prin.
et in aut. quibus modis naturales efficiantur
sui s. tribus dicas et melius quod quando pater
familias vult sua ultima voluntatem
durare firma ne infirmetur per liberos
si quidem faciat solempne testamentum tunc iure
institutionis debet relinquere trientem vel
semissem secundum numerum liberorum et sic lo
quitur aut. ut cum de appel cogno. Si vero
minus solempne faciat testamentum puta co